

Klavikord – Fra svensk Wikipedia

 Klavikord "Léopante" som visas på Musée de la Musique, [Paris](#)

Klavikordet är en enklare typ av [klaverinstrument](#), vilken troligen utvecklades ur [monokordet](#). [Strängarna](#) löper vågrätt och vinkelrätt mot tangenterna. Varje [tangent](#) har en [metalltunga](#), som slås mot [strängen](#) då tangenten trycks ned. Samtidigt som tungan slår an tonen, fungerar den också som [stall](#) och förkortar strängen till önskad ton; den del av strängen som inte ska klinga är omvirad med ett tygband eller liknande.

Så länge tangenten hålls nedtryckt är metalltungan i kontakt med strängen. Detta kan ge upphov till flera effekter då tonen fortfarande kan påverkas efter anslaget; med förändring av trycket på den anslagna tangenten kan man åstadkomma ett vibrato och i viss mån kan man även få till [diminuendon](#) och [crescendon](#).

Tungans dubbelkaraktär gör att man kan använda samma sträng till flera toner genom att placera tungorna på olika ställen längs den, så länge inte den del av strängen som är på fel sida tungan och inte omvirad blir för lång. Ett klavikord med sålunda inbesparade strängar (för toner man ändå [sällan spelade samtidigt](#)) kallas *bundet* och var det vanliga fram till 1700-talet ungefär, då man började uppskatta sådana uttrycksfulla [dissonanser](#) som man behöver ett *obundet* klavikord till.

Konstruktionen gör klavikordet till ett tonsvagt instrument som lämpar sig bäst för hemmamusicerande. Där var det å andra sidan det vanliga klaverinstrumentet ända tills [pianot](#) slog igenom; [cembalon](#) var ett dyrare och svårskött instrument för stora salar. I Sverige var det vanligen klavikordet man åsyftade med ordet *klaver*.

De flesta klavikord har formen av en avlång trälåda med uppfällbart lock och klaviaturen längs ena långsidan, avsedd att läggas på ett bord eller en lätt bock, i storlek ungefär som en vanlig modern [synt](#). Särskilt i Sverige byggde man dock mot slutet av 1700-talet större klavikord, som till det yttre liknade den tidens [cembali](#) och fortepianon, och som var så pass tonstarka att de möjligen bidrog till att pianot slog igenom långsammare i Sverige än på kontinenten ^[1]. I Sverige användes benämningen *Stockholmsklaver* ^[2].

Klavikordet hade sin storhetstid under den så kallade "känslösamma epoken" (samtida med den mer kända "galanta stilen") under 1700-talets förra hälft; i Sverige även under den [gustavianska tiden](#). Men det hade ett liv också långt senare: Stockholms musikläraren och naiv-målaren Josabeth Sjöberg avbildar sitt 'Stockholmsklaver' i sju av sina interiörakvareller,

så sent som 1862, det var først året därpå att ett arv gjorde att hon hade råd att ersätta det med en taffel ^[3]

Klavikord – fra norsk wikipedia

Moderne klavikord

Klavikord er et klaviaturinstrument som klinger ved at metallstifter oppå enden av tastene blir presset mot strengene.

Opprinnelse ^[rediger]

Navnet *klavikord* kommer fra den latinske betegnelsen 'clavis' som betyr tast og det greske ordet for streng, som er 'chorde'. Instrumentet har eksistert i hvert fall så tidlig som fra begynnelsen av 1400-tallet og det var i normal bruk til inn på 1800-tallet. Frem til midten av 1600-tallet ble det brukt i hele Europa, gjennom 1700-tallet var det vanligst i [Tyskland](#) og det fikk en oppblomstring og stor utbredelse i [Sverige](#) i den siste 100-års perioden til det gikk helt ut av bruk. I [Norge](#) var klavikordet utbredt i byene og på større gårder. Det finnes et 20-30 talls instrumenter bevart fra perioden, bl.a. på [Ringve Museum](#) i [Trondheim](#).

Klavikordet kan beskrives som et hjemmets instrument, og på grunn av det lave lydnivået er det et instrument som typisk ble brukt i mindre rom. Den spesielle spillemåten som var påkrevet ble ansett å være det beste utgangspunkt for å nærme seg de andre klaviaturinstrumenter. Spesielt organister benyttet ofte klavikordet som øvingsinstrument, og for dette formål ble det også bygget 'tomanualige' klavikorder. I realiteten var dette to separate klavikorder der det ene kunne skyves inn og ut som en skuff i det andre. Noen klavikorder hadde også pedalsett i tillegg.

Spinett

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Gå til: [navigasjon](#), [søk](#)

Moderne spinett etter fransk forbilde fra 18. århundre

Et **spinett** er et musikkinstrument i [cembalofamilien](#). Det er et tasteinstrument med strenger, men i motsetning til cembaloet er strengene plassert på skrå av tastaturet, noe som gir vingeformet og kompakt instrument. Spinettet kjennes fra blant annet [Italia](#), [Frankrike](#) og [England](#), hvor det var populært som et husinstrument i det 17. og 18. århundre.

Ordet «spinett» stammer sannsynligvis fra latin *spina* (torn), og må hentyde til knipsemekanismen ([springeren](#)) i cembalofamilien, hvor instrumentene bruker et [plekter](#) til å frembringe lyden. I Frankrike henviser ordet *spinette* ofte til enhver form for instrument i cembalofamilien langt opp i det [17. århundre](#), mens *spinet* i [Flandern](#) henviser til et [virginal](#), hvor tastaturet er til venstre i motsetning til [muselaret](#), hvor det er til høyre på fronten av instrumentet.

Spinettet har normalt ett manual og et 8' register. Klangen er den samme på cembaloet, men spinettet er ofte mere velegnet til mindre rom, enten som soloinstrument eller som [akkompagnement](#) til en [solist](#).

Spinettets største popularitet var i England, hvor der i det [18. århundre](#) ble bygget fint finerte eller massive instrumenter av valnøtt. De engelske instrumenter er også kjennetegnet ved at [klaviaturet](#) ofte hadde fullt omfang, dvs. F1-f3 (61 tangenter).